

Risale-i Nur'da; İntizam

Kâinat kitabında çok net ifade edilmiş sırlardan biri, intizam. Sanî'in kendini ifade ederken satırlara yerleştirdiği çok açık ama sır olmuş bir gerçek.

Hayatın her düzeyinde farklı şekillerde, ancak aynı maksada hizmet eder tarzda yaşanan, farkında olunduğunda çok bariz, dikkat edilmezse sönükleşen bir sır. Hepimiz hayatımızın başlangıcında, bedenimizin teşkilinde kullanılan iki hücrenin birleşmesinde bu sırrı yaşayarak yola çıkmışız. Buluşma yerinde, buluşma anından sonraki işlerde, ana rahmine yerleşimde ve bundan sonraki safhalarda zamanlama, lojistik destek, her ferdin görevini hakkı ile yerine getirmesi, planlama ve koordinasyon açısından muhteşem bir düzen ve bunun gerisinde intizam sırrı işliyor. Bu serüvenin sonunda bölünen ve vakti geldiğinde farklılaşan kimi ferdi, kimi bütün içinde iş gören hücrelerle şekillendirilen "insan" isimli alemde akciğerden kan hücrelerine oksijen ulaştırılmasından, kalbin dakikada ortalama 72 kez saat gibi atışına, kasların ahenkle çalışıp yürüme, konuşma, bedenin bin bir türlü fiillerine kadar kendi bedenimiz bizzat intizamın ifadesi olur. Beden denilen aleme bir büyütle baktığımızda bu intizamın her bir ince ayrıntıda işleyişini gözler ve hayretler içinde kalırız. Bu da alemde işleyen fiillerden önemli bir kısmının size hitap ettiğini ve önemsendiğinizi gösteren bir duygudur. Dünyanın dıştan çekilmiş resimlerini hepimiz görmüşüzdür. Bu resimlerde bizimde içinde yer aldığımız dünya düzeni görülmez. Biraz yaklaştığınızda karalar ve denizlerden müteşekkil bir tablo, biraz daha yaklaştığınızda, karıncalar gibi sağa sola koşuşan insan toplulukları, belli yönlerle giden gemiler, arabalar, uçaklar. Artık yere inildiğinde ise gelir-gider hesapları olan, giriş çıkış saatleri belirlenmiş, bir nizam ve intizam dahilinde işleyen fabrikalar, şirketler, ordular, evler, marketler gibi günlük hayatın intizamı ile karşılaşırız.

Uzaydan gördüğümüz dünya manzarasından semtimizdeki bir markete ve onun tezgâh düzeninden kasasına kadar olan intizamına indiğimiz duruma benzer şekilde; dıştan gördüğümüz insan bedeninden, o insanın bir hücresine indiğimizi hayal edelim. Hücrenin hayatını idame için çevre sıvılardan besleyici maddeleri ve diğer elementleri alması gereklidir. Bu maksatla hücre zarında bulunan küçük delikçiklerden difüzyon denen maddenin daha konsantre olduğu yerden diğer tarafa pasif akışı ile bir nakil, hücre zarında bulunan bazı enzim sistemleri ve özel taşıyıcı proteinlerin rol oynadığı aktif nakil, ve endositoz denen bir mekanizma ile hücre zarının dıştaki özel bir maddeyi, sıvıyı ve sıvı içeriğini yutması şeklinde üç tarz işleyiş vardır. Endositoz, hücre zarında, yutulacak maddeyi içine alacak şekilde oyuk oluşması ve bu oyuğun içe doğru küre şekline dönüşerek üstünün kapanması ve zarın vezikül adı verilen ve küçük bir küreye dönüşen bu kısmının hücre içine doğru kopması ile olur. Bu işlem daha sık çok küçük küreciklerin olduğu pinositoz adı verilen şekilde hücre dışındaki sıvının ve bununla birlikte besinlerin ve ihtiyaç duyulan elementlerin yutulması tarzında olur.

Daha seyrek olan ve büyük partiküllerin, hücrelerin, bakterilerin ve bozulmuş dokulardan kopan parçaların yutulduğu ve daha büyük küreciklerin yutulduğu tarza ise fagositoz denmektedir.

Bunlar hücre içinde çok ince hesap, hassas zamanlama ve mükemmel koordinasyonla işleyen binlerce mekanizmadan yalnızca biri. Mesela, ancak mikroskopla görülebilen küçücük hücre içinde mitokondri denilen bir kısımda cereyan eden sitrik asit siklusu, bu açıdan çok çarpıcıdır. Bir maddeden diğerinin ortaya çıktığı her bir adımdan diğerine geçişte enzimlerin rol oynadığı bu enzimleri ortaya çıkaran başka enzimler, geri beslemeler, kontrol mekanizmaları ve bütün bunların neticesinde hücrenin ve bedenin enerji ihtiyacının karşılanması için döndürülen çark. Bu, Tıp öğrencilerinin akıllarına yerleştirmekte bile yetersiz kaldığı işleyişin sırf şematize edilmiş haline bakmak bile olayın kompleksliğini, intizamın incelik ve mükemmelliğini gözler önüne seriyor.

Şimdi gözlerimizi kapayıp, döviz kurlarını, hükümet planlarını, enflasyonu, geçim sıkıntısı gibi problemleri, Ayşe Hanım'ın akşamki partide giydiği elbiseleri, Mehmet Bey'in yeni model arabasının kaç kilometre yapabildiğini bir tarafa bırakalım. Sonra hücrelerimizde yukarıda anlatmaya çalıştığımız türden binlerce işin intizam içinde devam ettiğini, milyarlarca insanın trilyonlarca hücresinde bu işlemleri bir tahayyül edelim. Bu intizam atom içinde çekirdek, elektron bir formülle ifade edilecek intizamı sergiliyor. Atomların molekülleri, moleküllerin elementleri, elementlerin hücreleri, bunların organları ve bitkileri, canlıları oluşturuyor gibi gösterdiği intizam, hücre içine benzer tarzda işliyor. Arabaların, gemilerin, uçakların çalıştığı; tonlar ağırlığındaki gemilerin bir parmakla çevrildiği, fabrika çarklarının dönderildiği alemin nizamı, hep bu intizam sırrıyla yürüyor. Bütün bu faaliyetlerin özde tek sebebi var: Münazzım'ı, Müdebbir'i ve bunların çerçevesinde bütün güzelliklerin sahibi Kâinat Sultanını anlatmak. Trilyonlarca enstrümanın milyarlarca sesin, muhteşem bir kâinat orkestrasının "Ya Müdebbir! Ya Munazzım! Ya Sani!" deyişini, kainatı raksa getiren ahengi işitmeye başladınız mı?